

Een reflectie op onze eigen politiek

Waar staan we voor?

Gesprekken over:

Jongeren

Islam

LGTB-community

Ethische kwesties

Er gebeurt iets gek in de politiek. Jongeren zijn opeens in trek. Thema's als klimaat en onderwijs staan hoog op de agenda en nu is het moment daar: de stem van jongeren zal gehoord worden. Meteen vliegen er allerlei ideeën over tafel. De leeftijd voor stemrecht moet worden verlaagd. Er moet een jongerenparlement komen. Er worden brainstormsessies georganiseerd om na te denken over hoe jongeren meer betrokken kunnen worden bij de politiek.

Wij vieren in augustus dat we twintig jaar bestaan. De JOVD vierde onlangs zelfs haar zeventigste verjaardag. Aan de betrokkenheid van jongeren heeft het nooit echt gelegen. Hoe gaan wij als politieke jongerenorganisatie om met de nieuwe aandacht? Buitelen we straks met andere jongerenclubs over elkaar heen om maar een quote te leveren of een moment in de schijnwerpers staan? Doen we mee met overheidsinitiatieven die meer op bezigheidstherapie lijken? Het is denk ik de kunst om het hoofd koel te houden en onverstoord te blijven werken aan onze idealen. Het is daarbij belangrijk dat we mooie kansen om ons christelijk-sociale geluid te laten horen altijd benutten. Dat geluid breng je met zorg. Dat geluid breng je in debat en discussie en probeer je te delen met mensen, zonder het naar hun hoofd te smijten. Wat betreft de nieuwe aandacht voor jongeren? Het is een zeer welkome ontwikkeling, maar we moeten ons ook niet gek laten maken. De jeugd heeft immers de toekomst al.

Uw voorzitter, **Siewerd de Jong**

Inhoud

- 4-6 **Siewerd de Jong** analyseert PerspectieF
- 7-9 **Interview Maarten Vogelaar**
- 10-12 **Wielie Elhorst** beschouwt kerken en LHBTI'ers
- 13-15 **Janneke Stegeman** over de positie van moslims
- 16-19 **Jasper Klapwijk** bespreekt ethische thema's

Pagina 7

**MAARTEN VOGELAAR
DUIDT PRESTATIEDRUK**

Woord van de redactie

De ChristenUnie, en daarmee haar jongerenafdeling PerspectieF, is een organisatie die vanuit alle politieke hoeken inmiddels serieus genomen wordt. Zoals ik het zie, zijn we een partij waarvan men weet dat er mee gewerkt kan worden, met goede wil, maar dat onze idealen sterk zijn en dus niet in elke richting afgebogen kunnen worden. Een dergelijke identiteit zorgt er automatisch voor dat je jezelf te allen tijde bewust moet zijn van maatschappelijke ontwikkelingen, en je steeds weer bij jezelf moet nagaan of je ingenomen posities nog wel de overtuigingen vertegenwoordigen waar je in gelooft. Ik durf te zeggen dat het een Bijbels principe is: door tijd en context heen veranderen de standpunten soms, maar zeker niet iedere verandering is goed.

Die inzichten hebben we deze editie van het magazine proberen te vertalen in de besprekingen van een aantal 'grote vraagstukken'. Vraagstukken waar we heel uitgesproken over zijn en blijven, en vraagstukken waarbij sommigen van ons onze keuzes uit het verleden misschien bestendurven te revalueren. We spraken bewust met mensen die soms behoorlijk kritisch zijn richting onze partij. Niet om aan te geven dat de oude koers verkeerd is en een nieuwe koers moet worden ingeslagen, en ook niet om onze gasten onder de tafel te praten. Nee, deze eerlijke en diepgaande gesprekken zijn bedoeld om ons allen tot zelfreflectie te dwingen: waar sta ik, waar staan wij, en waar moeten we tezamen naartoe? Ik kan niet garanderen dat de antwoorden op die vragen na deze artikelen per se makkelijker zijn geworden.

Tim Kuijsten
Hoofdredacteur

Agenda

11 oktober
Politiek startweekend

15 oktober
Leeskringavond I

30 oktober
Projectgroepenavond I

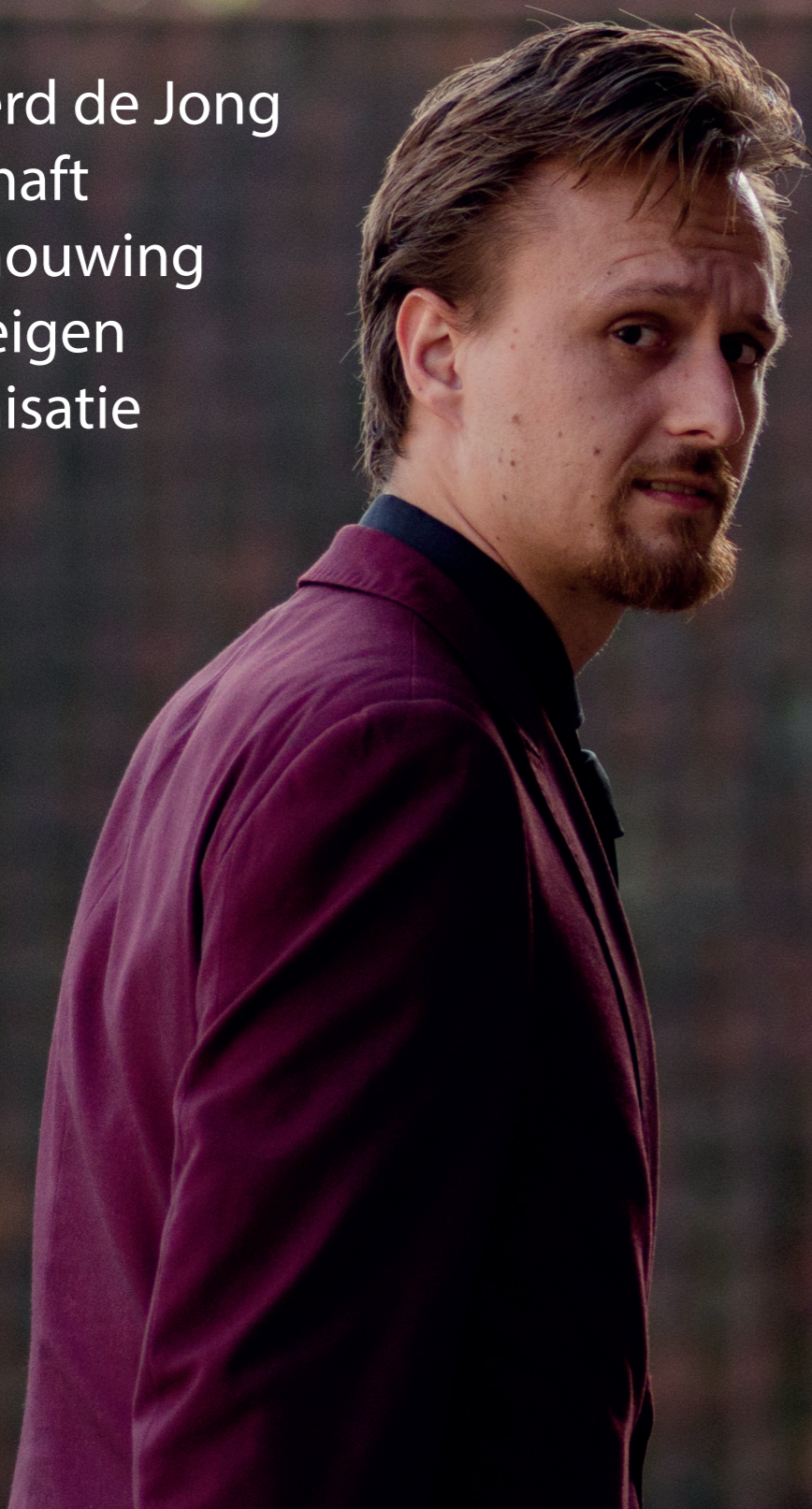
In de media

Ook tijdens de zomer is ons bestuur hard bezig geweest om het PerspectieF-geluid te laten weerklinken. Op 3 augustus verscheen een opiniestuk van Siewerd in het Nederlands Dagblad, waarin hij het onderwerp van levenslange gevangenisstraffen besprak.

Op maandag 16 september werd met trots het manifest van Coalitie Y gepresenteerd aan premier Rutte. Dit is uitgebreid in alle landelijke media voorbij gekomen.

Blik van bovenaf

Siewerd de Jong
verschafft
beschouwing
over eigen
organisatie

De ochtend begint om 11 uur in Den Haag. Binnen begeleidt Siewerd de Jong me door het parlamentsgebouw. Even later schuiven we aan bij de fractievergadering van de ChristenUnie. Na allerlei bekenden begroet te hebben, zetelt hij aan tafel. Het is gebruikelijk dat de voorzitter van Perspectief in Den Haag mag aanschuiven bij het overleg en dat hij input levert op de agendapunten. Vandaag praat Siewerd mee over de thematiek rondom drugs. Na de vergadering heeft hij tijd voor een ander gesprek; één met zijn eigen directe achterban en één die over de grotere vragen gaat. Hoe ziet hij de partij? Welke rol is er momenteel weggelegd voor de jongerenafdeling? En welke ontwikkelingen voorziet hij in de toekomst?

Jongeren

Wanneer ik één op één zit met de voorzitter, bespreken we allereerst twee politieke kwesties waar Perspectief de laatste tijd een belangrijke rol in heeft gespeeld: Coalitie-Y en het kinderpardon. Wat betreft Coalitie-Y rolde het oorspronkelijke idee uit de koker van de ChristenUnie, die het via haar jongerenorganisatie uitwerkte en opstelde. "Tijdens de discussie rond 'Waardig Ouder Worden' hadden we al het idee dat er meer generaties met problemen en moeilijkheden kampten, en zo is Perspectief actief mee gaan doen om jongeren- en studentenorganisaties te werven en bij het project te betrekken. Op die manier is er uiteindelijk meer maatschappelijk draagvlak gecreëerd en dragen meer partijen nu bij, zodat duidelijk niet enkel een ChristenUnie-geluid klinkt maar het manifest een weergave vormt van de opinies onder studenten en jongeren in het algemeen. Uiteraard kan in zo'n geval niet iedereen zijn eigen punten volledig naar voren brengen in het manifest, maar door samen te onderhandelen en de uiteindelijke tekst op te stellen, komt er wel een stevig, gezamenlijk verhaal op papier." Tegelijkertijd was Perspectief bezig met de ontwikkelingen rondom het kinderpardon. Dat veroorzaakte onder andere door de op handen zijnde uitzetting van de familie Tamrazyan een notie van enorme urgentie bij Siewerd en zijn bestuursgenoten. "Dat was een voorbeeld van heel slecht beleid dat ineens heel dichtbij kwam en waar we echt iets mee moesten, maar waarvan anderzijds niet heel goed te bepalen was welke taak we op ons konden nemen als politieke jongerenorganisatie van een coalitiepartij. In de maanden erna zijn we veel bij de Bethelkerk geweest en hebben zoveel mogelijk steun proberen te verlenen. Toen Tim Hofman vervolgens voorbij kwam met zijn documentaire 'Terug naar je eigen land', hebben we die kans aangegrepen om voluit druk te zetten op de politiek in Den Haag en in samenwerking draagkracht te creëren voor een kinderpardon. Inmiddels kennen we de positieve uitkomst van dat proces."

Segger Giesbers

Regeren

Ik vraag Siewerd welk verschil de regeringspositie van de ChristenUnie maakt voor de organisatie van Perspectief. Hij beschrijft dat er meer aandacht is voor de ChristenUnie als partij, en dat er daardoor ook meer interesse is voor de jongeren van die partij en wat er zich binnen hun afdeling afspeelt. Zo lift Perspectief mee op de successen van de ChristenUnie, maar maakt het ook gretig gebruik van haar mogelijkheden.

In coalitietijd weet de media ons sneller te vinden. Je hoeft niet bij alles af te vragen of je ermee in de krant komt.

den om zichzelf te profileren. "In coalitietijd weet de media ons sneller te vinden. Je hoeft niet bij alles af te vragen of je ermee in de krant komt. Dat geeft meer tijd om onszelf te ontplooien als vereniging. Nu we regeren en meer mogelijkheden hebben moeten we dat ook delen met de leden, door ze duidelijk te maken dat Perspectief heel veel wegen biedt om je te ontwikkelen, je denken te scherpen, je praktische vaardigheden te trainen en om bezig te zijn je eigen idealen te verhelderen. Perspectief is daarbij het ideale platform voor jongeren, omdat je binnen die organisatie niet verkozen hoeft te worden. Je hebt dus meer ruimte om je ideeën te slijpen en te perfectioneren." Siewerd kijkt ook vaak door de organisatorische bril naar Perspectief, en ziet het huidige belang om te organiseren. "Dit is de tijd om te bouwen aan de vereniging. Door meer rollen en posities te creëren krijgen meer leden een kans om zich te laten zien en zich te ontwikkelen. We hebben nu een keer in Balkenende IV plaatsgenomen en zijn momenteel deel van Rutte III, dus we weten hoe de oppositiejaren en coalitietijd eruit zien. We moeten de structuur van Perspectief uitbouwen en ons voorbereiden op eventuele 'magere

jaren', als we weer minder makkelijk aandacht kunnen genereren." Toen hij zelf lid werd bij PerspectieF bestond er een 'plattere' structuur. Het bestuur stelde beleid voor en met goedkeuring van de leden werden deze plannen vervolgens door de leden uitgevoerd. "Om meer aandacht en bereik voor de leden te faciliteren, en om meer impact in de maatschappij te winnen, is het passend dat we de structuur van PerspectieF meer uitbouwen. Dat werk is nooit helemaal klaar. Ik zou bijvoorbeeld nog graag meer projectgroepen of werkgroepen willen zien die langer draaien dan enkel op jaarbasis. Dit, om dieper in relevante onderwerpen door te kunnen graven."

Debat binnen de partij

Siewerd is positief gestemd over de ruimte tot debat binnen de ChristenUnie, en de rol die PerspectieF daarin kan vertolken. Met goed voorbereide voorstellen, moties en amendementen heeft PerspectieF tijdens congressen telkens toereikende middelen om de koers van de partij te beïnvloeden. Sterker nog, een goede verzameling aan jongeren is als blok tijdens het congres tot behoorlijk wat in staat. "Op dit moment bestaan er geen fundamentele verschillen tussen PerspectieF en de ChristenUnie, maar in het verleden hebben we weleens een verschil van mening gehad

Op dit moment bestaan er geen fundamentele verschillen tussen PerspectieF en de ChristenUnie, maar in het verleden hebben we weleens een verschil van mening gehad over de maatschappelijke diensttijd.

over de maatschappelijke diensttijd. PerspectieF heeft de middelen om de onderwerpen te onderzoeken waar de Tweede Kamerfractie in Den Haag niet intensief aan kan werken. Wij kunnen er met meer mensen tijd en aandacht aan schenken. Vervolgens kunnen we onze inzichten dan overbrengen op de ChristenUnie." Over welke onderwerpen binnenkort mogelijk debat kan ontstaan is voor de voorzitter moeilijk in te schatten, maar het valt volgens hem zeker af te wachten hoe men de regeringsperiode gaat evalueren en of PerspectieF en de ChristenUnie dan tot dezelfde conclusies komen. "We gaan richting het volgende programma en de verkiezingen kijken hoe positief we zijn over wat er bereikt is, en waar we steviger voor onze idealen en standpunten zouden moeten staan. Ook moeten we kijken in hoeverre we nog op willen trekken met coalitiegenoten of juist een kritischer houding willen aannemen. En stel we komen nog een keer in een regering, wat willen we dan anders doen? Wat willen we afbreken en doorzetten? Bij dit alles bestaat er nog wel een dilemma: we hebben goede toegang tot de ChristenUnie en kunnen zo de fractie en het partijbestuur veelvuldig aanspreken, maar dat maakt het ook moeilijker om op geloofwaardige wijze de 'luis in de pels' te spelen. PerspectieF zal zo niet snel een hele felle tegenhanger worden van de ChristenUnie. Maar dat moet ook juist geruistellen: de ChristenUnie en PerspectieF zullen altijd wel interne debatten behouden, evenals in het verleden, gezien onze samenstelling van christenen met diverse achtergronden, van enigszins links tot wat rechtser. Zowel de ChristenUnie als PerspectieF kennen een balans tussen wat progressievere en wat conservatievere leden. Het is goed om die balans te hebben. Je kunt niet alleen behoudend zijn, maar enkel vooruit willen is ook niet goed. En dit alles gebeurt zowel binnen de ChristenUnie als PerspectieF via een goede, respectvolle en open partijdemocratie." Auteur: Daniël van Holten

Hoe een genadeloze samenleving ons nooit tevreden laat zijn

Uit veel onderzoeken blijkt dat studenten meer en meer druk ervaren, met psychische klachten tot gevolg. Zo liet het Landelijke Studentenbond onderzoeken dat drie op de vier studenten vaak of heel vaak uitgeput is. Meer dan een derde heeft daardoor een verhoogde kans op een burn-out. Ook binnen PerspectieF is er, via coalitie Y, veel aandacht voor deze prestatiedruk geweest en is er veel aandacht gezocht binnen de politiek. In dit artikel legt Maarten Vogelaar, studentenpastor en pionier, uit hoe volgens hem dit probleem in de samenleving tot stand is gekomen en waar de mogelijke oplossingen liggen.

Maarten Vogelaar heeft zelf nooit een burn-out gehad, maar na zijn studies politicologie en filosofie, kwam hij toch in een soort crisis terecht. Hij besloot om een switch te maken van het leven als ambtenaar naar studentenwerker op de campus. Daar merkte hij echter dat niemand op hem zat te wachten. "Ik belandde toen thuis met een soort crisis en het idee: ik kan niks. Niks lukte, niemand zat op me te wachten. Dan ga je aan jezelf twijfelen: wie ben ik? Wat doe ik ertoe als ik niks voor elkaar krijg? In een hele milde vorm ervoer ik die druk van de maatschappij. Vroeger werd je identiteit bepaald door bijvoorbeeld wat je gelooft of uit welke familie je komt. Dat is nu

heel anders. Nu hebben we het voortdurend over de vraag: 'wat doe je', in plaats van: 'wie ben je'."

Nu werkt Maarten Vogelaar als studentenpastor in Amsterdam. Via zijn werk probeert hij doel en zingeving aan te bieden bij studenten en twintigers. Dit doet hij met twee initiatieven die mede door hem zijn opgezet: *Amsterdam Deugt*, een praktijkschool voor liefde, en bij *De Kwekerij*, een plek voor twintigers om tot bloei te komen. In zijn werk komt Maarten veel jongeren tegen die worstelen met de prestatie maatschappij, maar ook met jongeren die worstelen met eenzaamheid, depressie-

'De vrijheid die we vandaag de dag hebben, is een nog grotere dwang geworden.'

klachten of paniekaanvallen. "Het idee in de maatschappij is: als je je best doet, kom je er. Maar in mijn werk zie ik dat dit vaak gewoon niet klopt. Er zijn genoeg mensen die het niet trekken. Die worden gelabeld als probleemgeval en daarmee plaatsen we ze buiten het arbeidsproces."

Waar ligt volgens jou het grootste probleem in de samenleving, waardoor veel mensen eraan onderdoor gaan?

We zijn ontzettend moralistisch vandaag de dag: je moet ambitieus zijn om ergens te komen. Je moet investeren en renderen in jezelf. Andersom geldt dan: als je er niet iets van maakt, heb je het aan jezelf te danken. Je hebt dan namelijk je kansen niet benut. Mijn stelling is dat we leven in een vermoeide en genadeloze samenleving. Eentje die echt anders is dan die van onze ouders en grootouders. Alles is vloeibaar, alles is onzeker. We hebben veel mogelijkheden, maar die scheppen ook een voortdurende onrust. Het is haast een soort ziekte geworden.

Hoe zijn we in die vermoeide en genadeloze samenleving beland? Wat voor ontwikkelingen zitten daarachter?

Er zijn veel factoren aan te wijzen. Flexibilisering bijvoorbeeld: je baan is veelal tijdelijk van aard. Daarnaast is mondialisering een belangrijke factor: alles staat met elkaar in verbinding. Een belangrijk verschil met vroeger daarin is: met de technologie van tegenwoordig kun je jezelf zeer makkelijk met iedereen vergelijken. Dat legt een druk op verandering die er vroeger niet was, omdat de wereld toen veel kleiner leek.

Daarnaast heeft vrijheid tegenwoordig een hele andere betekenis. Vroeger waren er veel regels en dingen die je niet mocht. Daar zijn we nu meer vrij van geworden. Veel filosofen zeggen vandaag de dag echter dat de vrijheid die we nu bezitten een nog grotere dwang geworden is. Dat komt doordat we nu alles in mogelijkheden moeten zien. Daar ben je zelf verantwoordelijk voor. Maar je eigen baas is

nooit tevreden. Ik zie dat bijvoorbeeld in het feit dat veel mensen 's avonds laat nog doorwerken op hun smartphone. En dat ik bijvoorbeeld geen grote spierballen op mijn bovenarm heb zitten, komt doordat ik niet naar de sportschool ga en dat is mijn eigen schuld. Dat kan je als een druk voelen: je haalt er niet alles dat erin zit. Dat geldt op alle terreinen: je vakantie moet goed zijn, je vriendengroep moet goed zijn, je liefde, je werk, je carrière. Alles kan meer zijn. Daardoor raakt je ziel oververhit. Dat is de reden dat tegenwoordig veel ziektes in het hoofd zitten. Mensen raken depressief, krijgen burn-outs. Ons hoofd kan die prikkels niet hebben.

Wat voor angst hebben die jongeren in hun hoofd?

Wat me opvalt is dat zowel mensen waar het goed mee gaat als mensen die het niet redden allebei onzekerheid ervaren. Beide groepen zijn bang dat ze uiteindelijk ontmaskerd worden omdat ze denken dat ze weinig voorstellen. Heel veel studenten zeggen dat ze moeite hebben om rust te vinden en niks te doen. Dat vind ik heel zorgelijk, want ze weten niet hun eigen aan/uit knop te vinden en blijven maar doorgaan. Het erge vind ik dat er geen verschil is tussen christenen en mensen die niet geloven. Volgens mij hebben we een prachtig verhaal, het verhaal van Jezus, waarin jouw eigen verhaal in dat van God meegenomen mag worden. Zo krijgt je leven zin en mag je je geliefd weten. Maar op de een of andere manier lijkt dat weinig effect te hebben. Dat vind ik zorgwekkend.

Wat is volgens jou de belangrijkste boodschap in de Bijbel omtrent dit onderwerp?

Ik kom zelf uit een reformatorisch milieu en werd opgevoed met de Heidelbergse Catechismus. Daar staat: we zijn geneigd tot alle kwaad. De boodschap is om niet te veel van jezelf te verwachten. Je bent maar een klein mens, je kunt niet voor God spelen. We vinden het echter wel lastig hoe we daar-

mee om moeten gaan. Ik vind dat we onszelf moeten leren begrenzen. Ik denk dat we meer discipline en gezond ritme nodig hebben. Ik probeer vaak aan jongeren uit te leggen dat vanuit de Bijbel, de sabbat iets heiligs en goeds is. Je geeft ook wat terug aan God. Als je niet gelooft, kan je het ook op een andere manier zien: rust is goed in zichzelf. Je hoeft dan niet altijd maar 'aan' te staan. Dat betekent: met regelmaat rusten en stil worden. Ga bijvoorbeeld de natuur in. We moeten ook bewust met elkaar spreken over wanneer je over je grenzen heen gaat.

Wat zou er binnen de politiek volgens jou moeten veranderen?

Dat vind ik spannend, want de politiek moet dit niet te veel gaan bepalen. Maar een belangrijke oorzaak ligt in de prestatieafspraken die universiteiten hebben gemaakt, namelijk dat ze graag zien dat studenten zo snel mogelijk afstuderen. Daarnaast is er een te sterke nadruk op onderzoek. Het onderwijs wordt ondergewaardeerd. De burgerschapslessen en maatschappelijke stage, zoals ouderen helpen, zijn goede dingen om af te dwingen om met andere type mensen om te gaan. Ik denk echter toch dat het onderwijs van bin-

nenuit veranderd moet worden. Daar is meer financiële vrijheid voor nodig en wat minder studenten. De grote hoeveelheid studenten legt namelijk een grote druk op het onderwijs om zo snel mogelijk studenten met een diploma te laten uitstromen. Er is daardoor weinig persoonlijke aandacht. Terwijl we voor de toekomst mensen nodig hebben die vanuit overtuiging keuzes maken, zowel persoonlijk als maatschappelijk. Auteur: Martijn Tel

Op vrijdag 1 november organiseert Maarten Vogelaar met De Kwekerij een Mestival over de vraag 'Hoe gezond is jouw ambitie?'. Tijdens dit evenement spreekt ook Gert Jan Segers vanuit Coalitie Y. Meer informatie vind je op www.kwekerijamsterdam.nl

In oktober organiseert Amsterdam Deugt een Ambitie detox, waarin je een maand lang input en oefeningen op je telefoon krijgt. Als je mee wilt doen, kan je je aanmelden via www.deugt.amsterdam

'Studenten weten hun eigen aan/uit knop niet te vinden en blijven maar doorgaan.'

PREDIKANT WELIE ELHORST:

‘Kerken moeten duidelijk maken aan LHBTI+’ers: je bent veilig hier.’

Op welke manieren denken christenen over LHBTI+? Predikant Wielie Elhorst schiet in de lach bij deze startvraag. ‘Nou, daar kan ik al een heel uur mee vullen.’ Elhorst is protestants gemeentepredikant in Bussum en Amsterdam en in de laatste plaats ook LHBT-predikant. Als ‘christelijk LHBT-activist’ spant hij zich in Nederland en Europa in voor de gelijkwaardigheid van LHBTI+’ers in de samenleving. Ik interviewde hem in Amsterdam, waar drie weken eerder nog de jaarlijkse Canal Parade plaatsvond. De Pride draait om genderidentiteit en seksuele diversiteit, om ‘zijn wie je bent en houden van wie je wilt’, zoals op de site staat. Elhorst zet de kernpunten uiteen van de discussie over LHBTI+ binnen christelijk Nederland.

Het debat bevindt zich tussen de ‘uitersten’ van christenen en kerken die pleiten voor volwaardige deelname van LHBTI+’ers in kerkelijke organisaties en zij die hier geen ruimte voor zien. Maar daar tussenin zitten nog veel meer opvattingen. Diverse publicaties en bijeenkomsten worden aangewend om ruimte te creëren in de kerkelijke discussies over ambtsvervulling, uitoefening van kerkelijke functies en toelating aan het avondmaal. Zo ziet de gereformeerde Herman van Wijngaarden in zijn boek *Om het hart van homo’s*

‘wel vriendschap, geen relatie’ als de juiste Bijbelse benadering, maar pleit hij voor barmhartigheid voor homoseksuelen die een relatie aangaan. Ook komen er binnen de christelijke LHBT+-beweging organisaties bij als www.verscheurd.nl. die nieuwe kerken en geloofsgemeenschappen bereiken met hun seminars en minder activistisch vocabulaire hanteren in gesprekken met anderen. Elhorst: ‘Ik ben optimistisch én kritisch. Kritisch omdat er nog te vaak een vraagteken wordt gezet bij het bestaan van LHBTI+’ers in de kerk. Ik wil

graag voorbij dat vraagteken komen, zodat kerken duidelijk maken aan LHBTI+’ers: je bent zonder meer veilig hier.’

Inhoudelijk debat

Nederland kent een traditie van inhoudelijke discussie, vooral over de Bijbelse bronnen. ‘Maar recentelijk verandert de discussie van karakter en wordt er bijvoorbeeld meer en meer gesproken van een LHBT-lobby. Die framing maakt gesprekken lastig. Het is moeilijk praten als je mensen wegzet als vertegenwoordigers van een ideologie met een lobby. Tegelijk helpt alleen praten over teksten ons niet vooruit. Dan gaat het gesprek alleen over wat als Bijbels wordt gezien en worden andere belangrijke invalshoeken voor gesprek over het hoofd gezien.’

Elhorst gebruikt de bredere benadering uit het boek Adam en Evert van Ruard Ganzevoort. ‘De vraag is ook: wat voor gemeenschap willen wij zijn en hoe komen daarin morele regels tot stand?’ Hij wil een discussie over de benadering van de Bijbel niet vermijden, maar benadrukt dat dát niet het enige is. ‘Er is in onze gemeenschappen geen zuiver Bijbels standpunt, er zijn alleen mensen.’ Elhorst zet zelf Galaten 3:28 centraal: Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus. Hij glimlacht. ‘Ik weet dat ik hiermee te ver ga voor sommigen, maar je zou daaraan toe kunnen voegen: homo noch hetero.’

Verschillende standpunten

Elhorst benadrukt dat de samenleving de diversiteit aan meningen moet respecteren en erkennen. ‘Ook LHBTI+’ers denken verschillend. Erken deze variëteit en nodig verschillend denkende mensen uit aan tafel, vooral om wat elk van hen in hun eigen gemeenschap kan bijdragen. Dit is bijvoorbeeld gelukt bij de LCC Plus projecten. In 2007 wilde minister Plasterk de sociale participatie van LHBTI+’ers in etnische minderheden en orthodox-christelijke gemeenschappen verbeteren. Christelijke LHBTI+-organisaties zijn nu al vier projectperiodes uitgenodigd om op basis van hun eigen kennis van het christendom, in Nederland en via hun eigen doelen met de subsidie aan de slag te gaan om de sociale acceptatie van LHBTI+’ers te optimaliseren.’

Maar wat als diverse meningen botsen, zoals toen christenen zich begin 2019 fel vóór of tegen de Nashvilleverklaring uitspraken? Zijn er grenzen aan het uitdragen van standpunten over LHBTI+? Elhorst reageert direct. ‘Ja. Allereerst juridisch. Natuurlijk kennen wij het grote goed van de vrijheid van meningsuiting

en de vrijheid van godsdienst. Maar aanzetten tot haat is een harde grens en was voor sommigen een motief in de aangifte tegen de opstellers van de Nashville-verklaring. Daarnaast is er een andere grens binnen kerken en geloofsgemeenschappen. Als predikanten binnen mijn kerk vanaf de kansel op dubieuze gronden anti-homostandpunten verkondigen, hebben zij dat uit te leggen anno 2019.’

Er is niet alleen een taak op nationaal niveau. ‘We moeten op Europees niveau dringender aanklaarten hoe LHBTI+’ers worden gewaardeerd en behandeld in bijvoorbeeld Polen en Hongarije. Oost-Europese politici gebruiken het onderwerp om electorale redenen en voor het creëren van een zogenaamde eigen identiteit: ‘inzet voor rechten van LHBTI+’ers is een westers importproduct, daar hebben wij niets mee te maken’. Dat is onzin. En kerken doen hieraan mee.

Je kunt niet zomaar harde grenzen trekken rond de manieren waarop mensen zich met elkaar verbinden.

Dat een Poolse aartsbisschop van ‘regenboogpest’ spreekt is wat mij betreft gewoon hatespeech. Politieke organisaties, overheden en kerken hoeven het niet altijd eens te zijn met LHBTI+-organisaties, maar moeten wel zeggen: we zien jullie en trekken met jullie op tegen iedere vorm van extremisme.’

Participeer in het gesprek

Elhorst roept iedereen op om deel te nemen aan het gesprek. ‘Praat niet over, maar mét LHBTI+’ers. Toon dat je wil meewerken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen. En nee: dat hoeft niet te betekenen dat je moet inleveren op jouw religieuze standpunten. Agendeer het onderwerp in jouw kerk, stel vragen zoals: waarom wordt er bijvoorbeeld niet over LHBTI+ gesproken in de catechese?’ Het onderwerp gaat ook heteroseksuelen aan, beklemtoont Elhorst. ‘Heb je de EO-documentaire ‘Ik ken er geen, ik ben er geen’ gezien? De kern is dat je als hetero niet zozeer een standpunt hoeft te hebben, maar dat je niet kunt doen alsof het jou niet aangaat. Omdat je samen een gemeente bent als leden van

één lichaam (1 Korintiërs 12) zou je van gemeentelieden hun seksuele oriëntatie moeten weten. Statistisch gezien komen LHBTI+'ers in elke gemeente voor. Je hoeft geen uitgekristalliseerde mening te hebben, maar je zou je er wel mee bezig moeten houden. Het gaat immers over jouw broeders en zusters.' Hij glimlacht. 'En alles ertussen in.'

Kan dan alles op het gebied van seksuele diversiteit en relaties? Elhorst waarschuwt dat je niet vanuit de angst voor 'alles kan' het LHBTI+-vraagstuk moet benaderen. 'De erkenning dat LHBTI+'ers bestaan in de gemeente en het luisteren naar hun verhalen staat niet gelijk aan 'alles kan'. En wat is 'alles'? Wat is familie, wat is een huwelijk? De ontwikkeling van het huwelijk en het gezin door de Bijbel en geschiedenis heen en de waardering daarvan door de kerk, is ook heel divers. De Bijbel is geen handboek waarin je op alfabet, met een mooi lemma, als een encyclopedie kunt uitzoeken hoe het zit. De betekenis van Gods liefde, genade en vergeving moet steeds weer worden opgediept in het concrete leven.'

Stip op de horizon

Elhorst vervolgt: 'Mijn stip op de horizon is dat een andere seksuele oriëntatie of genderidentiteit geen

onderwerp meer is in de samenleving én in de kerk, en geen reden is om mensen uit te sluiten. Dat LHBTI+'ers volwaardig kunnen participeren en de samenleving en kerken kunnen verrijken met wie zij zijn. Dat diversiteit gewaardeerd wordt en niet als probleem wordt gezien. En dat de voorwaardelijkheid totaál weg is. Gods liefde is ook onvoorwaardelijk. Jezus kwam om mensen te bevrijden en wij mogen vanuit die vrijheid nadenken over wat mensen betekenen voor elkaar.'

De kern van de zaak is de vraag of een minderheid deel mag zijn van een geloofsgemeenschap. Elhorst is duidelijk in zijn antwoord. 'Met wat wij weten over genderidentiteit en seksuele diversiteit en alle theologische onderzoeken zouden kerken – zonder uitzondering – LHBTI+'ers tenminste het voordeel van de twijfel moeten geven. Nee, we weten niet waar homo-seksualiteit vandaan komt en kunnen niet het laatste woord spreken over de Bijbel. Maar het zou al een stuk schelen als we zouden erkennen dat dit eerst en vooral een zaak is tussen individuele mensen en God. De gemeente zou niet tussen hen en God in moeten staan door hen te verbieden ambten te vervullen of deel te nemen aan activiteiten, of door hen een zegen te onthouden.' Redacteur: Antrude Oudman

Er is in onze gemeenschappen geen zuiver Bijbels standpunt, er zijn alleen mensen.

Sandra Haverman

'Het baart me zorgen dat moslims zich altijd moeten verdedigen'

Theoloog Janneke Stegeman over de Islam in onze samenleving

Streng toezicht op Islamitische scholen en moskeeën, anti-Islam retoriek van populistische partijen en een verbod op gezichtsbedekkende kleding: hoe staat het met de positie van moslims in de Nederlandse samenleving? En wat hebben wij daar als christenen van te vinden? PerspeX sprak met Janneke Stegeman, voormalig theoloog des vaderlands, over christendom en Islam, toen en nu.

Janneke Stegeman is theoloog en bijbelwetenschapper. Ze houdt zich veel bezig met religie en conflict, postkoloniale theologie en ook de rol van de Islam in onze samenleving. Voor haar promotieonderzoek onderzocht ze in Jeruzalem hoe Bijbelteksten van invloed zijn op het conflict tussen Israël en de Palestijnen. 'Dat wordt vaak neergezet als een religieus conflict, alsof daar de Joods-christelijke beschaving tegenover de Islamitische staat. Ten onrechte, denk ik: het is een conflict over land, waarin religie wel een steeds grotere rol speelt. Voor mij was het een erg leerzame

plek: ik merkte daar dat ik ook eerder geneigd was Palestina als agressor te zien en voor Israëliërs geweld verklaringen te bedenken. Ik denk dat dit komt doordat we Israëliërs als Westers beschouwen, als mensen die op ons lijken. Dankzij die ervaringen ging ik scherper kijken naar onze eigen samenleving: ik werd me bewust van onze neiging geweld van eigen kant weg te moffelen, als ook de positie van moslims.'

Gedeelde problemen

Die positie is volgens Stegeman niet erg benijdenswaardig. 'Het baart me zorgen dat moslims in de Nederlandse samenleving altijd 1-0 achter staan. Ze moeten zich telkens verdedigen. Er is een soort aanname van: jij bent moslim dus leg mij eerst maar eens even uit dat je niet gewelddadig bent, geen vrouwen onderdrukt en wat al niet meer. Onderzoek heeft uitgewezen dat mensen met een Turkse of Marokkaanse achternaam minder makkelijk aan een baan komen. Moslima's worden lastiggevallen of uitgescholden als ze een hoofddoek dragen. Dat is denk ik ook van invloed op hoe mensen zich in die samenleving be-

‘Mijn uitgangspunt is dat we geloven in dezelfde God’

geven. Daarnaast is er een politiek debat waarin hun burgerrechten op het spel staan. Mogen moslims nog wel volwaardig meedoen in de samenleving?”

De argwaan en kritiek die er is jegens moslims, die vaak op een hoop worden gegooid met immigranten en vluchtelingen, functioneert volgens Stegeman onder andere om het imago van onze christelijke westerse samenleving op te boenen, en onszelf vrij te pleiten van de misstappen die we zelf hebben begaan.

“Ik vind antisemitisme altijd een goed voorbeeld. Dat heeft in Europa een lange en gruwelijke geschiedenis. Maar als je nu mensen over antisemitisme hoort praten klinkt het alsof vooral moslims en immigranten daar de bron van zijn. Dat is natuurlijk gek. Antisemitisme zit in onze traditie. Het is misleidend te doen alsof het enkel onder moslims een probleem is. Een ander voorbeeld is geweld tegen vrouwen. Voor alle Nederlandse vrouwen is thuis de meest gevaarlijke plek. Geweld tegen vrouwen komt niet exclusief van moslimmannen. Het zou veel sterker zijn als we dat soort problemen als gedeelde problemen zien en niet als problemen van een specifieke groep.”

Hebben onze christelijke beschaving en de Islam dan dezelfde problemen? Stegeman: “Ik zou die twee niet als losse grootheden tegenover elkaar zetten. Onze

Westerse samenleving is inderdaad gestempeld door het christendom, en heeft een lange geschiedenis met moslims en Islam. Als religieuze tradities hebben Christendom en Islam elk hun eigen geschiedenissen. De Islam heeft een veel minder gewelddadige geschiedenis met antisemitisme dan wij en heeft een heel andere ontwikkeling doorgemaakt in de verhouding tussen politiek en geloof. De positie van vrouwen is zowel onder moslims als christenen niet zonder uitdagingen, maar ook weer op eigen manieren. Ik zou graag willen dat we daarover in gesprek kunnen. Zo’n gesprek begint denk ik met een kritische en eerlijke houding naar je eigen geschiedenis en traditie.”

Verrijking

Volgens Stegeman is er juist in het gesprek tussen christenen en moslims voor beiden veel te halen. “Als gelovige voer ik met vrienden die moslim zijn goede gesprekken over geloof, omdat je bijvoorbeeld bepaalde dagelijkse worstelingen herkent. Ik denk dat er veel mogelijkheden voor verrijking liggen. In eerste instantie vind ik dat interessanter dan datgene waarin we verschillen. Mijn uitgangspunt is dat we geloven in dezelfde God. Binnen dat geloof zijn er allerlei verschillen. Maar er zijn ook hele grote verschillen tussen mij en andere christenen.”

Stegeman deelt niet de mening van Gert-Jan Segers dat de Islam haaks staat op de kern van het evangelie. “Ik zou dat zeker niet zeggen. Moslims erkennen Jezus, maar als profeet. Daarnaast is er ook heel veel diversiteit in hoe christenen naar Jezus kijken: ik spreek anders over Christus dan Gert-Jan Segers. Ook hier vind ik het jammer om Islam en Christendom zo lijnrecht tegenover elkaar te zetten. Je kan ook zeggen dat je enorme gelijkenissen ziet in de manieren waarop mensen God aanbidden. Geloof heeft zoveel aspecten, er is zoveel over te zeggen.”

Tegelijkertijd moeten we volgens de theoloog niet bang zijn om te schuren. “Ik ben niet voor een soort softe dialoog tussen moslims en christenen of anderen waar we alle lastige vragen uit de weg gaan. Juist niet.

Ik ben er juist voor dat iedereen kritisch en betrokken kijkt naar zijn of haar eigen traditie en van daaruit in gesprek gaat met de ander. Ik denk echt dat we dat nodig hebben als samenleving, juist in een tijd waarin we ons afvragen wat onze identiteit is. Kritisch betrokken naar jezelf kijken is een enorme kracht.”

Hoewel de ChristenUnie opkomt voor de vrijheid van moslims stelt zij ook grenzen. Zo wil de partij dat de gelijkheid tussen mannen en vrouwen gegarandeerd blijft, bijvoorbeeld bij het schudden van handen. Ook is de partij voorstander van het recent ingevoerde verbod op gezichtsbedekkende kleding. Stegeman is het maar gedeeltelijk met deze visie eens. “Ik vind Segers heel sterk waar het gaat om het beschermen van de rechtsstaat, maar ik ben het niet eens met hoe hij spreekt over moslims. Nu vind ik handen geven zo’n ding waarvan ik denk: is dat nou zo belangrijk in onze cultuur? Daar kunnen we denk ik best wat makkelijker mee omgaan. Wat de gezichtsbedekkende kleding betreft: het aantal vrouwen dat een nikab draagt in ons land is uiterst bescheiden. Dat te verbieden lijkt me symboolpolitiek. Bovendien vind ik dat vrouwen zelf mogen beslissen hoe ze zich kleden.”

Eerlijke houding

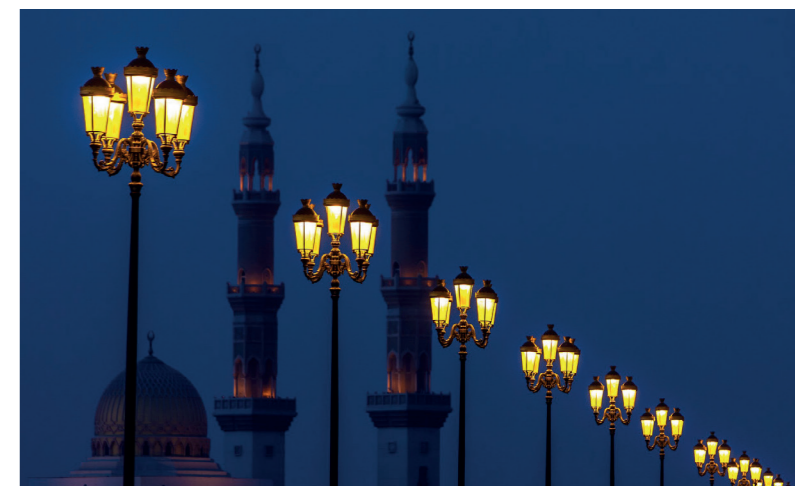
Volgens Stegeman is de belangrijkste vraag niet hoe christenen zich moeten verhouden tot moslims. “Die focus op moslims vind ik bevreemdend. De vraag is volgens mij hoe christenen zich dienen te verhouden tot anderen. Ik zou graag willen dat het uitgangspunt is: we delen met elkaar dit land, we zijn samen verantwoordelijk. Daarvoor hebben we elkaar nodig, en daarvoor hebben we ook een realistische en eerlijke houding ten opzichte van onszelf nodig.”

Die eerlijke houding zou christenen in de ogen van Stegeman juist op het lijf geschreven moeten zijn. “Het is zo ongelooflijk logisch dat je als christen bezig bent met de vraag hoe je jezelf tot de wereld verhoudt. Hoe ziet de geschiedenis eruit en wat is mijn verantwoordelijkheid? Als ik voorga in een kerkdienst, wat doen we dan? We oefenen in gemeenschap zijn, voor het aangezicht van God. Elkaar de ruimte geven en niet bang zijn om je eigen fouten toe te geven. Voor mij is dat zo’n cruciaal onderdeel van wat het betekent om christen te zijn dat het heel erg logisch is om dat ook te doen buiten de kerk als je bijdraagt aan de samenleving.”

Daarnaast speelt je positie in de samenleving volgens Stegeman een grote rol in hoe je moslims benadert. “Mijn positie als witte christen is behoorlijk relaxed. Het zou anders zijn als je een zwarte christen zou interviewen of een christen uit een Islamitisch land. Die ongelijke positie in de samenleving speelt de hele tijd mee denk ik. Je kunt dus niet doen alsof iedere dialoog tussen christenen en moslims onmiddellijk gelijkwaardig is. Ons burgerschap staat niet ter discussie en hun burgerschap wel. Moslims hebben een behoorlijk onveilige positie in de samenleving, terwijl wij er warmpjes bij zitten met twee christelijke regeringspartijen.”

Toch moeten christenen volgens Stegeman niet alleen kijken naar wat ze zelf kunnen bijdragen. “Ik denk dat christenen wel heel vaak hebben geopereerd vanuit het idee: wij zijn de uitdelers van de naastenliefde.

Dan ben jij altijd de gever en de ander altijd de ontvanger. De vraag is niet alleen wie mijn naaste is, maar ook of wij los kunnen komen van dat idee dat wij altijd de gevers zijn. Wij hebben ook iets te ontvangen van de ander, ook van andere religies.” **Redacteur: Erwin de Pagter**

Ethische thema's onder de loep

Jasper Klapwijk: Politicoloog en christen over de hete hangijzers

Jasper Klapwijk is politicoloog, veelvuldig op Radio 1 te horen geweest als politiek commentator bij de EO, en actief kerklid van de Oude Kerk gemeente in Amsterdam, naast vele andere zaken. Hij is zelf betrokken bij D66, en maakte recent onder andere naam als voorzitter van het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt en met zijn pro-LGBT advertentiecampaigned in het Reformatorisch Dagblad. Kortom, een man die zowel de politiek als de christelijke gemeenschap binnen Nederland goed kan beschouwen. We spraken hem om een outsiders-perspectief te vergaren op de grote ethische thema's die traditioneel een politiek wig dreven tussen de christelijke en seculiere partijen.

Ik ontmoet Jasper Klapwijk op een terras in Leiden. Zelf heeft hij ooit aan de UVA gestudeerd, en is hij volledig in de hoofdstad geworteld. Hij geeft direct al een scherpe analyse weg over Amsterdam en de randstad. "Christelijke gemeenschappen zijn tegenwoordig erg klein binnen de grote steden," zo zegt hij. "Dat komt niet zozeer doordat mensen ongeloviger zijn geworden, maar doordat christelijke gezinnen wegtrokken naar de kleinere steden, terwijl de reeds onkerkelijke arbeidersklasse overbleef, aangevuld met de ongebonden 'nieuwe professionelen' als vervanging." Een dergelijke analyse kenschetst de politicooloog in Klapwijk.

Het gesprek rolt voort in een kritische uiteenzetting van de huidige staat van de christelijke politiek. Ik vraag hem of het christendom in ons land niet wat tandeloos is geworden en wel heel makkelijk met alle moderne winden meewaait. "Een terechte kritiek," beaamt Klapwijk, "maar ook iets dat volgens mij in het christendom ingebakken zit. Ik heb in mijn jeugd van mijn predikanten geleerd dat je het christendom moest belijden 'in rapport met de tijd'. Dat houdt in dat het christendom altijd twee kanten heeft: aan de ene kant proberen christenen kritiek te hebben op de cultuur waar ze in leven, maar aan de andere kant zoeken ze ook de aansluiting met die cultuur om die kritiek te laten landen."

Ik word enigszins gerustgesteld door zijn uitleg, maar toch leg ik hem de zorg voor dat er tegenwoordig wel flink aan de christelijke waarden geknaagd wordt. Ik noem het bijzonder onderwijs als eerste voorbeeld. Daar is recent weer veelvuldig kritiek over geuit. Klapwijk presenteert zijn genuanceerde positie: "ik ben zelf in principe groot voorstander van openbaar onderwijs. Binnen mijn ideaal zou je op een openbare school zitten, waarbij je goed onderwijs krijgt over godsdienst, en je als ouder een keuze hebt om je kind binnen de eigen levensbeschouwing extra scholing te bieden. Een tweeledig systeem dus. Binnen dat systeem zou er aandacht moeten zijn voor alle geloven. Dus aan de ene kant leren religieuze kinderen dan intensief over de andere religies, en aan de andere kant bestaan er dan ook geen scholen meer waar godsdienst eigenlijk helemaal niet serieus genomen wordt, terwijl iedere ouder haar eigen kind ook binnen de eigen levensbeschouwing groot kan brengen. Maar goed, op dit moment hebben we bijzonder onderwijs, en dat recht zal ik met hand en tand verdedigen. Fanatieke secularisten vergeten weleens dat het recht op bijzonder onderwijs ook voor niet-religieuzen geldt en dat ook zij een school mogen oprichten. En

bovendien zijn die bijzondere scholen helemaal niet de oorzaak van de segregatie, zoals vaak beweerd wordt, maar zijn de wijkindelingen de grote boosdoeners. Ouders sturen hun kinderen vaak gewoon naar de school in de wijk, en die wijken zijn sterk gesegregeerd. Dat kun je het bijzonder onderwijs niet kwalijk nemen. Dus hoewel ik zelf groot voorstander ben van openbaar onderwijs, zou ik het recht op keuzevrijheid zeker niet van ouders weg willen nemen." Wel verwijft hij de confessionele partijen dat zij artikel 23 helemaal niet consequent verdedigen, maar vooral uit eigenbelang handelen. "Ik kan de SGP totaal niet meer serieus nemen als zij zich opwerpen voor artikel 23, terwijl ze eigenlijk volledig tegen islamitisch onderwijs zijn. Ik vind dat de ChristenUnie ook te vaak in dat verhaal meegaat. Maar goed, als er geen islamitisch onderwijs mag zijn, dan het gereformeerd onderwijs ook maar meteen afschaffen."

'Ik heb in mijn jeugd van mijn predikanten geleerd dat je het christendom moest belijden 'in rapport met de tijd'.'

Om de conversatie nog maar wat controversiëler te maken, schakelen we over naar 'de klassieker' als het gaat om de gevoelige ethische onderwerpen: abortus. Ik geef aan dat er in mijn directe omgeving onder de meest progressieve geesten nog altijd velen zijn die met abortus grote moeite hebben. Klapwijk begrijpt daar veel van, mede door de wetenschappelijke ontwikkelingen: "we zijn steeds eerder in staat om vroeggeboren kindjes in leven te houden; die grens schuift op naar twintig weken. Op het moment dat de levensvatbaarheidsgrens en de abortusgrens zó dicht tot elkaar genaderd zijn, wordt de vraag of er geen sprake is van moord wel heel pregnant. Ik vind het idee heel moeilijk te verdedigen dat iemand die buiten de moeder kan leven, dat leven ontzegt wordt." Met

name in de manier waarop het debat momenteel wordt gevoerd, herkent Klapwijk structurele problemen: "aan de kant van de pro life-beweging lijkt men een blinde vlek te hebben voor de beslissingsbevoegdheid van vrouwen. Een kind groeit altijd in iemand, dat zien ze daar kennelijk voortdurend over het hoofd. De pro choice-kant verwijt ik dan weer dat ze zijn gestopt met denken in de jaren zeventig, onder het mom van 'het is de keuze van de moeder, en daarmee houdt alles op'. Zo simpel ligt het natuurlijk ook weer niet. Aspecten van vaderschap blijven in de discussie bijvoorbeeld vaak onderbelicht." De fundamentele vraag draait volgens hem om het startpunt waarop een kind individuele rechten ontvangt. "Dat zou weleens een stuk eerder kunnen zijn dan veel pro choice-mensen op dit moment denken. Zelf zie ik het liefst dat een vrouw tot aan 12 weken zwangerschap de volledige zeggenschap heeft, omdat je op dat punt nog ver van de levensvatbaarheidsgrens verwijderd bent, maar je al wel zeker weet dat er echt sprake is van een zwangerschap."

Klapwijk identificeert zich in partijopzicht met D66. Ten tijde van de coalitievorming lagen D66 en ChristenUnie met name met elkaar in de clinch vanwege hun meningsverschillen rond het fenomeen 'voltooid leven'. Zelf drukt hij zich heel voorzichtig uit wanneer hij aangeeft de discussie iets onafhankelijker te willen

benaderen dan 'de meeste' mensen uit zijn partij. Dat houdt onder andere in dat hij tussen de twee partijen rond de kern van het probleem minder verschil ziet dan het gros van het publiek misschien zou denken, en dat hij constateert dat de discussies rondom euthanasie en voltooid leven te veel door elkaar heen lopen. "Ik vind de insteek van D66 rond euthanasie ook een rare, want dat vraagstuk draait helemaal niet om zelfbeschikking. Euthanasie draait om een arts die een handeling op je verricht. Je kunt het dus zelf niet doen, en daarom laat je een arts het voor je doen. En daarmee gaat het helemaal niet om autonomie, maar veel meer om wie mensen zijn, welk lijden voor die mensen nog acceptabel is om te verdragen, en in hoeverre het voor anderen nog doenlijk is om dat lijden te aanschouwen." Ten tijde van de coalitieonderhandelingen ging de discussie veel meer over het recht op beschikking over het eigen levenseinde, ongeacht of daar lijden bij om de hoek kwam kijken. Volgens Klapwijk nemen mensen dat levenseinde nooit helemaal zelf in handen, maar hij zegt het wel redelijk met confessionele politici eens te zijn in hun conclusie dat het debat rond 'voltooid leven' uiteindelijk draait om de vraag wat als 'zinvol leven' kan worden beschouwd. "Veel ouderen ervaren tegenwoordig een gevoel van overbodigheid en leegte. Dat is waar we het over zouden moeten hebben, en volgens mij zijn de progressieve partijen het er wel over eens dat

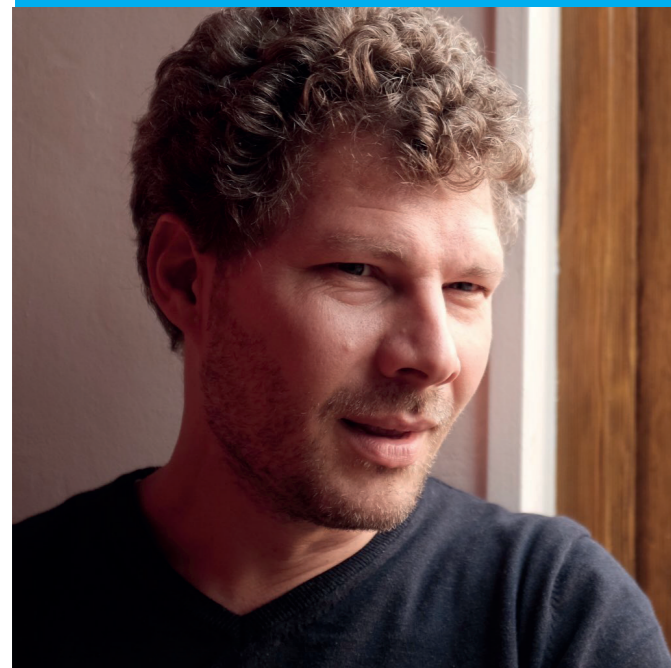
daar primair iets aan gedaan moet worden. Wanneer dat niet lukt komt de vraag voorbij of je vervolgens het recht hebt om een einde te laten maken aan je eigen leven. Als het om zelfbeschikking gaat waarbij iemand zonder te lijden zijn eigen levenseinde wil bepalen maar het vervolgens wel door een arts wil laten uitvoeren, dan vind ik dat een behoorlijk decadente gedachte. Ik zou zeggen: dan is het beter om het ook echt zelf te doen. Dus ik ben er niet voor om zelfdoeding te verbieden en totaal onmogelijk te maken, maar ik ben evenmin voorstander van een door de overheid opgetuigd systeem zoals D66 dat heeft voorgesteld."

Ik leg daarop aan Klapwijk voor of het beroep van sekswerker ook onder de kap van 'zelfbeschikking' geschaard moet worden, en dan met name wat de vrouwen betreft. In reactie blaast Klapwijk even. "Vaak is het noodgedwongen, dat klopt wel," is zijn initiële respons. "Ik kerk zelf in de Oude Kerk in Amsterdam, midden in de rosse buurt. Ik heb door de jaren heen geleerd om mijn oordeel uit te stellen, omdat het voor sommigen een vrije keuze is en dat moeten ze dan helemaal zelf weten, daar ga ik niet over. De meeste vrouwen die ik gesproken heb, hebben er ook wel voor gekozen, maar noodgedwongen omdat ze niet anders konden. Dus ik ben het wel met je eens: het is geen groot teken van beschaving dat mensen erop aangewezen zijn dit werk te doen. Toch moet je altijd

heel erg oppassen om te oordelen over de situatie waarin die vrouwen zitten: sommige mensen die in Amsterdam achter de ramen zitten leven nu in veel betere omstandigheden dan in Roemenië, waar ze dit werk ook al moesten doen. Bovendien is het een branche waar vrouwen vaak maar tijdelijk in zitten." In de tegenreactie werp ik Klapwijk de vraag voor de voeten of een samenleving het bestaan van een dergelijke industrie überhaupt wel moet willen. Is dat de manier waarop mensen van ons behandeld mogen worden? Klapwijk overdenkt en dient van repliek. "Ik vind in ieder geval wel dat je er altijd voor ze moet zijn als ze eruit willen. Misbruik moet je voorkomen. Nee, je hoeft als samenleving een dergelijk werkveld niet in de etalage te zetten. Het is geen gewoon werk, zo steekt het niet in elkaar. Maar het geheel wegstoppen werkt dan weer misbruik in de hand. Moet je omwille van die mensen die er noodgedwongen zitten de gehele industrie afschaffen, ten koste van zij die het vrijwillig doen? Ik ben er nog niet over uit. Maar ik neig ernaar die vrijheid te willen beschermen."

Wij nemen gezamenlijk nog de vrijheid om over allerlei politieke zaken door te ratelen. De stokoude ethische thema's blijken ook anno 2019 nog van de grootste relevantie, zoveel is me duidelijk geworden.

Auteur: Tim Kuijsten

'Zelf zie ik het liefst dat een vrouw tot aan 12 weken zwangerschap de volledige zeggenschap heeft'

'Euthanasie draait helemaal niet om zelfbeschikking'

PerspeX Colofon

Hoofdredacteur

• Tim Kuijsten •

Redactie

• Antrude Oudman • Erwin de Pagter •
• Jos Lagerburg • Lars Jacobusse • Martijn Tel •

Gastschrijver

• Wouter Jan de Graaf •

Design en opmaak

• Matthja Sterk (www.matthja.nl) •

Column Vertel eens

Grote verhalen. Verhalen die groter zijn dan die ene voorpagina, dat speeddebat of die bewindspersoon. Verhalen waarvan een ieder graag zijn deel vertelt, maar waarvan het laatste woord wellicht nooit gezegd zal zijn. In deze PerspeX hebben we jullie willen meenemen in een aantal van die grote verhalen. Ze gaan over de belangrijke vragen van deze tijd. Over de vraag hoe we als samenleving en als christelijke gemeenschap dienen om te gaan met kwestie x of probleem y.

In de afgelopen twee jaar heb ik met veel plezier mogen werken aan de PerspeX. Het waren niet altijd de grote verhalen. Soms gingen ze juist over hele specifieke onderwerpen. De meeste voldoening haalde ik misschien nog wel uit de ongelooflijk interessante gesprekken die ik heb mogen voeren met mensen die ook een ongelooflijk interessant verhaal te vertel-

len hadden. De aankondiging dat je schrijft voor een politiek jongerenmagazine was vaak voldoende om zelfs in de meest volle agenda's ruimte te vinden voor een kop koffie. Mensen vertellen namelijk graag.

Een verhaal kan echter niet verteld worden als er niet ook geluisterd wordt. Soms ben ik bang dat we in onze samenleving het luisteren een beetje zijn verleerd. Dat we alleen luisteren naar die verhalen die onze goedkeuring kunnen wegdragen. Dat we niet de moeite nemen om serieus te luisteren naar de verhalen waar we ons niet in (willen) herkennen, de verhalen die niet populair zijn. Soms zijn juist die verhalen groter dan we denken. Laten we als politiek betrokken jongeren ook aandacht hebben voor de verhalen die misschien niet direct in ons straatje passen. Perspectief, zo heten we immers niet voor niets. **Auteur: Erwin de Pagter**

Coalitie Y

16 september was de grote dag waarop we met een straat aan jongerenorganisaties het manifest van Coalitie Y aan premier Rutte konden overhandigen! Een stroom aan politici, maatschappelijke organisaties en vooral jongeren heeft zich achter ons geschaard. Nu is het tijd om erop toe te zien dat er ook actie ondernomen wordt.